

56. Mezinárodní
varhanní festival
Olomouc

2.—16. září
2024

Chrám sv. Mořice

56. Mezinárodní
varhanní festival
Olomouc 2024

mfo.cz

Úvodní slovo ředitele

Vážení festivaloví hosté,
každou novou sezonu Moravské filharmonie Olomouc otevíráme – jak jinak než – pěti koncerty Mezinárodního varhanního festivalu.

Tato tradiční kulturní událost, která má své pevné místo na festivalové mapě nejen Česka, ale také v zahraničí, se těší vysokému kreditu především díky konzistenci svého pojetí. Ale těší se též zejména vašemu zájmu, který vyjadřujete stabilní a vysokou návštěvností jednotlivých koncertů nebo ovacemi vystupujícím umělcům. A právě to tvoří ducha festivalu především – jste to vy, navracející se návštěvníci a posluchači. Děkujeme!

Tradiční pilíře varhanního festivalu jsou zachovány i v letošním ročníku. To nejlepší z varhanní hudby, dramaturgie složená z široké škály stylových období a autorů, monumentální svatomořické varhany i dlouholetý fenomén festivalu, varhanní improvizace – na to vše se můžete opět těšit.

Unikátní je letošní oslava Roku české hudby, kterou jsme v programech festivalu rovněž zohlednili. A bude to přidaná hodnota jistě velmi zajímavá – ne vždy se naskýtá možnost vyslechnout například improvizaci na motivy Smetanovy *Mé vlasti*...

Dámy a pánové, přeji vám mnoho obohacujících kulturních zážitků a těším se na viděnou na koncertech v chrámu svatého Mořice!

Jonáš Harman

*ředitel Moravské filharmonie Olomouc,
pořadatele Mezinárodního varhanního festivalu Olomouc*

Úvodní slovo dramaturga

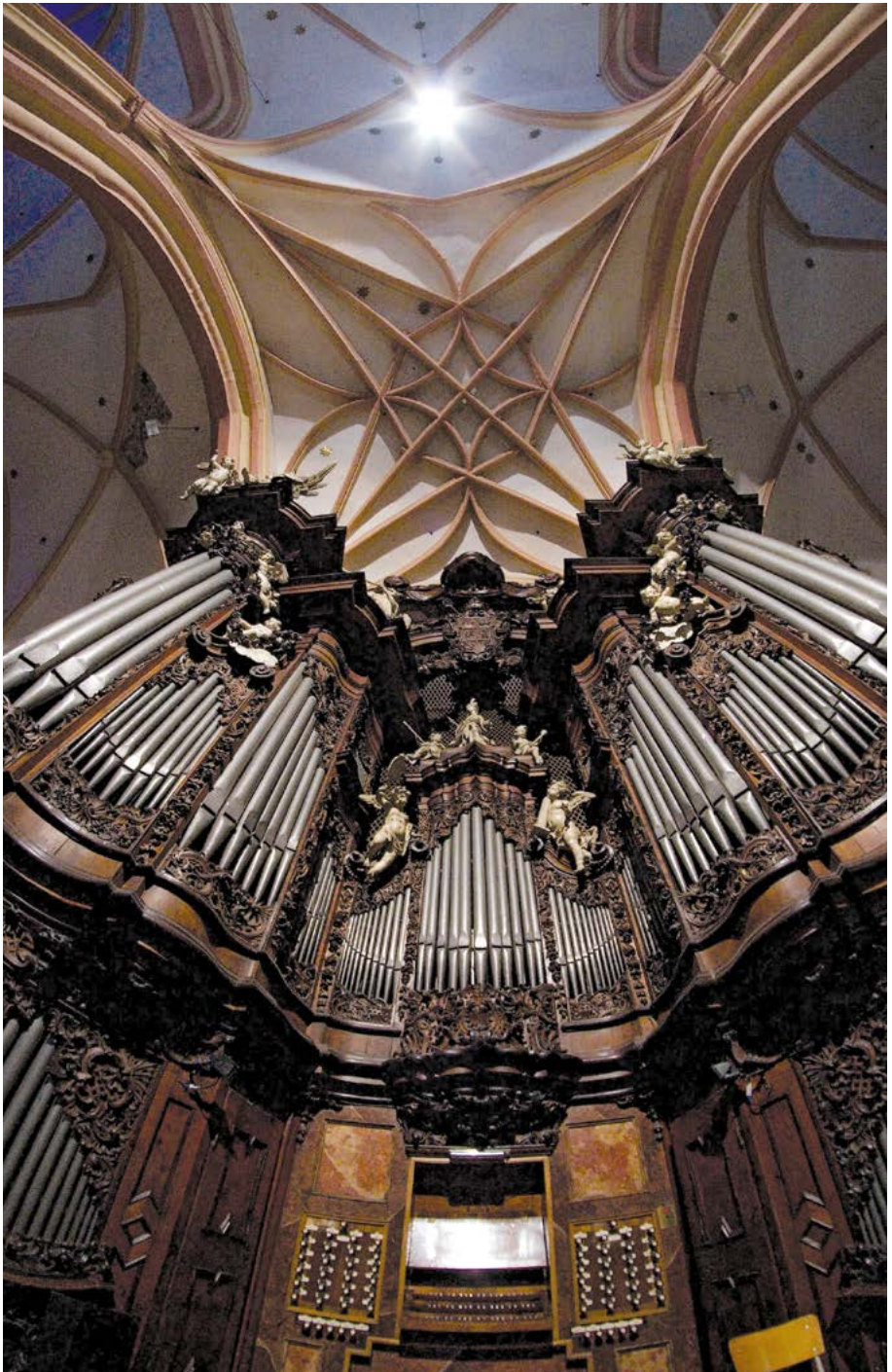
Milí přátelé,
prožíváme dobu, která je plná nejistot a očekávání a čím dál častěji se musíme vyrovnávat s nepředvídatelnými změnami, které boří zavedené jistoty. My v Olomouci však máme jednu jistotu, kterou již přes půl století nedokázalo nic nahlodat. Totiž, že na začátku září probíhá Mezinárodní varhanní festival. Mnohaletou kontinuitu festivalu nedokázala ohrozit ani pandemie ba ani rekonstrukce svatomořických varhan.

Mezinárodní varhanní festival všichni považujeme za neodmyslitelnou součást olomouckého kulturního podzimu a sjíždíme se z celé republiky, abychom naslouchali krásným tónům královského nástroje a také skvělým výkonům špičkových varhaníků z celého světa. Moravská filharmonie tradičně otvírá tímto festivalem svou novou sezonu.

Pochopitelně také program letošního ročníku varhanního festivalu odráží letošní oslavy roku české hudby. To však neznamená, že budete ochuzeni o poklady varhanní tvorby těch největších varhanních géniů, stejně jako o královskou disciplínu – varhanní improvizaci. Zkrátka, připravili jsme pro vás šťavnatý koktejl toho nejlepšího, co ve světě varhanní hudby vzniklo. A tak neváhejte a nepropásněte žádný z letošních pěti koncertů, které se po několika letech všechny konají opět v chrámu sv. Mořice.

A zůstaňte nám věrní i v následujících letech. Jedině tak bude nepřerušovaná tradice tohoto varhanního svátku pokračovat i nadále a fascinující varhanní hudba nás bude obohacovat v neklidné době. Těším se na vás!

Karel Martínek
dramaturg festivalu

Nástroj letošního festivalu

Svatomořické varhany

Královna moravských varhan, Englerovy varhany a největší hudební nástroj v České republice. To jsou všem Olomoučanům známá synonyma pro slavné varhany proboštského a hlavního městského kostela sv. Mořice, které svým zvukem již po staletí působí na duše posluchačů při bohoslužbách a koncertech duchovní hudby a staly se tak nedílnou součástí hudební historie města.

O kvalitním hudebním doprovodu liturgie ve zmíněném kostele máme zprávy již ze 13. století. Nejstarší zprávy o velkých varhanách pochází již z r. 1585, dvoumanuálový 22 rejstříkový nástroj doslova visel nad vchodem do dnešní sakristie; v instrumentáři se nacházel ještě varhanní postiv a regál. Bohužel tyto nástroje podlely velkému požáru v r. 1709. V r. 1716 vznikl varhanní positiv olomouckého varhanáře Schacka, který má šest rejstříků a 270 píšťal a je dosud hratelný. Proponentem následné barokizace kostela byl první svatomořický probošt Giannini, který toužil po velkých, monumentálních varhanách. Po stavbě kůru v r. 1730 práci prve svěřil lokálním varhanářům Heintzlerovi a Klembtovi, ti však s nástroji obdobné velikosti neměli patřičných zkušeností, proto náročné dílo nedokončili. Na základě skvělých referencí byl k dostavbě nástroje vybrán slezský varhanář Michael Engler ml. (1688–1760), který nakonec varhany kompletně přestavěl v letech 1737–1745. Původní odhadovaná suma 8.000 zl, která by byla pro varhany obdobné velikosti na daném území obvyklá, se vyšplhala se všemi pracemi k neuvěřitelným 18.902 zl. Englerovi nebylo vše vyplaceno a dle tradice olomoucká zakázka stála za následným úpadkem varhanáře, jenž však ještě do své smrti postavil několik významných varhan, např. velké 54 rejstříkové varhany ve Vratislavi v r. 1750. Svatomořický nástroj hned po kolaudaci v předvečer svátku sv. Mořice 21. 9. 1745 vzbudil pozornost, varhany ohromovaly velikostí, technickým zpracováním a mohutným zvukem. Varhany měly tři manuály, 44 rejstříků a 2.405 píšťal a již v průběhu 18. stol. byly několikrát čištěny,

upravovány a přeladovány. K větší přestavbě, která měla také vliv na zvuk, došlo v r. 1843 od vídeňského varhanáře Erlera, a poté ještě v duchu pozdně romantických tendencí upravil nástroj místní varhanář Mader v r. 1896. Zásadní pro další vývoj varhan byla doba po II. světové válce, kdy bylo nejprve rozhodnuto, že se restaurují dobovými technologiemi do zvukového obrazu M. Englera. Tato rekonstrukční část probíhala v letech 1957–1961. Během prací však bylo rozhodnuto, že se nástroj zvětší, zmodernizuje a vzniknou tak největší koncertní varhany v tehdejší státě. Bylo zpracováno několik studií a práci nakonec v letech 1961–1971 provedla krnovská Továrna na varhany n. p. Rieger-Kloss za částku 3 miliony korun. Vznikl nástroj o pěti manuálech, 95 rejstřících a bezmála 8 tis. píšťalách, který byl dále upravován a modernizován do současnosti. V posledním desetiletí vznikla iniciativa celé varhany opětovně zrekonstruovat. Od r. 2016 fungovala odborná organologická komise, složená z předních českých varhaníků, varhanářů, památkářů a organologů a pracovalo se v podstatě se třemi variantami obnovy: 1. pietně a radikálně nástroj restaurovat do r. 1745, 2. zachovat jej v současné velikosti a provést jeho konzervaci a 3. opětovně jej přestavět, případně rozšířit a zvukově upravit. Zvítězila druhá varianta a práce byly na základě výběrového řízení zadány slovinské varhanářské firmě Anton Škrabl, která patří mezi největší varhanářské závody na světě. Dílo probíhalo v letech 2020–2023 a za pomoci dotace z EU stálo přes 40 mil. Kč. Současně bylo modernizováno celé technické zázemí varhan, které mají nyní pět manuálů, 95 znějících rejstříků a 8.012 píšťal. Svatomořické varhany tak mohou svým zvukem dál činit radost hudbymilovným posluchačům, zkulturnovat je a povznášet jejich mysl k Bohu a vyšším hodnotám.

Jan Gottwald

organolog Arcidiecése olomoucké

Program

Všechny koncerty se konají
v chrámu sv. Mořice
vždy od 19 hodin.

*Pořizování soukromých zvukových a obrazových záznamů není povoleno.
Zvukové a obrazové záznamy budou pořizovány za účelem prezentace a propagace,
a to výhradně pořadatelem nebo osobou pořadatelem pověřenou.*

Varhanní dárky pro Bedřicha Smetanu

2. září

Karel Martínek Cz *varhany*

Karel Martínek patří k předním varhaníkům současné české scény, jenž při četných vystoupeních doma i v zahraničí uvádí kromě širokého sólového repertoáru pravidelně také varhanní improvizaci. Coby sólový interpret se představil ve Francii, Itálii, Polsku, Nizozemí, Finsku či na Ukrajině. Během svých koncertních cest vystoupil ve významných evropských chrámech, jako je dóm sv. Štěpána ve Vídni či katedrála Notre-Dame v Paříži a katedrála v Turíně. Tento olomoucký rodák je absolventem Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, v oboru improvizace se zdokonaloval u Philippe Lefebvra, titulárního varhaníka katedrály Notre-Dame, a v současné době je regenschorim v katedrále sv. Václava v Olomouci.

Slavnostní festivalové zahájení, v rámci něhož zazní zejména perly varhanní literatury francouzských autorů, vyvrcholí uvedením *Improvizované symfonie na motivy symfonických básní Má vlast* letošního jubilanta Bedřicha Smetany.

Thierry Escaich

- ◆ *Évocation II*

Johann Sebastian Bach

- ◆ *Preludium a fuga e moll BWV 548*

Marcel Dupré

- ◆ *Preludium a fuga g moll op. 7 č. 3*

Zsolt Gárdonyi

- ◆ *Hommage à Marcel Dupré*

Louis Vierne

- ◆ *Naiades a Les cloches de Hinckley*
z 24 fantazijních kusů

Karel Martínek

- ◆ *Improvizovaná symfonie na motivy symfonických básní „Má vlast“*
Bedřicha Smetany

Antonín Dvořák ve francouzské společnosti

5. září

Johann Vexo ^{Fr} varhany

Varhaníka Johanna Vexo ze severovýchodního francouzského města Nancy poblíž hranic s Belgií, Lucemburskem a Německem formovalo bohaté kulturní dědictví tohoto koutu Evropy. Je odchovancem věhlasné Národní konzervatoře hudby a tance v Paříži, kde jej vedly takové osobnosti jako Olivier Latry či Thierry Escaich. Vzdělával se v oborech stará hudba a hra i improvizace na varhany a cembalo.

Již ve věku dvaceti pěti let se zařadil mezi varhaníky katedrály Notre-Dame a také se stal regenschorim katedrály v Nancy, kde je situován velkolepý nástroj Cavaillé-Colla. Coby sólista vystupoval po celém světě ve významných chrámech v Düsseldorfu, Melbourne, Moskvě, New Yorku, Vídni ad. Po dlouholeté pedagogické praxi byl jmenován profesorem na hudební akademii ve Štrasburku. Mistrovské kurzy vedl v prestižních institucích, jako je Curtisův hudební institut ve Philadelphii či Westminster Choir College v Princetonu. Ve svém širokém repertoáru zahrnujícím tvorbu všech stylových období se zaměřuje na odkaz německých romantiků a francouzských mistrů, jejichž skladby provede i v Olomouci.

César Franck
♦ *Chorál č. 1 E dur*

Pierre Cochereau (transcr. F. Blanc)
♦ *Berceuse à la mémoire de Louis Vierne*

Antonín Dvořák (arr. Z. Szathmáry)
♦ *Largo ze Symfonie č. 9 e moll op. 95*
„Z Nového světa“

Louis Vierne
♦ *Varhanní symfonie č. 3 fis moll op. 28*

Olivier Messiaen
♦ *Joie et clarté z Les Corps glorieux*

Varhany pod rukama aranžéra a improvizátora

9. září

Giampaolo Di Rosa ^{It} varhany

Umělecký profil Giampaola Di Rosy líčí pozoruhodného hudebníka s unikátním přístupem k interpretaci a improvizaci, etablovaného varhaníka, skladatele, badatele a pedagoga. Hudební studia absolvoval v Itálii, Německu, Francii a Portugalsku pod vedením světově proslulých pedagogů jako je Günther Kaunzinger či Jean Guillou. Interpretálně se zabývá varhanní tvorbou všech historických období až po současnost. Nastudoval dosud mimo jiného kompletní dílo Johanna Sebastiana Bacha, Césara Francka, Franze Liszta a Oliviera Messiaena. Vyvinul si osobitý přístup k umění improvizace, kterým těší publikum v recitálech, jež zahrnují i širokou škálu jeho vlastních virtuózních skladeb.

Součástí koncertních programů Giampaola Di Rosy jsou vždy i aranže zejména Mozartových a Beethovenových sonát. Je titulárním varhaníkem portugalského národního kostela S. Antonio dei Portoghesi v Římě a katedrály v portugalském městě Vila Real. Festivalový koncert nabídne vedle unikátní interpretace Bachových kompozic a Beethovenovy klavírní sonáty č. 17 také improvizaci na známá témata Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka.

Johann Sebastian Bach

- ♦ *Fantasia super: Komm, heiliger Geist, Herre Gott* BWV 651
- ♦ *Komm, heiliger Geist, Herre Gott (Alio modo)* BWV 652
chorální zpracování
- ♦ *Schmücke dich, o liebe Seele* BWV 654, chorální zpracování

Ludwig van Beethoven

- (arr. G. Di Rosa)
- ♦ *Sonáta č. 17 d moll op. 31 č. 2*

Giampaolo Di Rosa

- ♦ *Improvizace na témata Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka*

Německé symfonické varhany

12. září

Franz Hauk De varhany

Vyhledávaný německý varhaník Franz Hauk vystupuje po celé Evropě a také Spojených státech. Na svém kontě má mnoho úspěšných nahrávek pro hudební vydavatelství Carlton Classic, Guild a Naxos. V oboru interpretace se vzdělával na významných hudebních institucích v Mnichově a v Salcburku. Mezi jeho učitele patřili Aldo Schoen, Gerhard Weinberger, Franz Lehrndorfer a Edgar Krapp.

Franz Hauk je nadšeným propagátorem německé duchovní hudby, jíž se věnuje nejen coby úspěšný varhaník a pedagog, nýbrž i jako sbormistr a hudební vědec. V současné době působí v katedrále v Ingolstadt, kde před lety založil mezinárodní varhanní festival a profesionální sbor Simon Mayr Chorus. Program jeho olomouckého koncertu vzdá hold tvorbě německých skladatelů napříč staletími.

Johann Sebastian Bach

- ◆ *Preludium Es dur BWV 552*
- ◆ *O Mensch, bewein' dein'*
Sünde groß BWV 622
- ◆ *Fuga Es dur BWV 552*

Robert Maximilian Helmschrott

- ◆ *La fenêtre sur l'éternité (2018)*

Max Reger

- ◆ *Varhanní sonáta č. 2 d moll op. 60*

Linda Sítková Cz
varhany

V samotném závěru olomouckého festivalu usedne za Englerovy varhany v kostele svatého Mořice jediná dáma letošního ročníku, špičková česká varhanice Linda Sítková. Umění interpretace se učila na pražské konzervatoři a akademii a posléze se zdokonalovala v prestižní Hudební škole v Stuttgartu u norského varhaníka Jona Laukвика. V roce 2006 byla finalistkou Mezinárodní soutěže Pražského jara, aby v roce 2009, coby jediný český účastník v historii mezinárodního klání St. Albans v Anglii, obdržela titul laureáta.

Zejména jako sólistka koncertuje Linda Sítková v mnoha evropských státech, na domácích pódiih rovněž po boku předních českých hudebníků a instrumentálních těles. Svým olomouckým vystoupením složí poctu české tvorbě, kterou navíc bude konfrontovat s odkazem francouzských mistrů.

Johann Sebastian Bach

- ♦ *Fantasie a fuga g moll BWV 542*

Josef Klička

- ♦ *Fantasie na motivy symfonické básně Vyšehrad Bedřicha Smetany*

Louis Vierne

- ♦ *Impromptu, Zvony z Westminsteru a Svit luny z 24 fantazijních kusů*

Charles-Marie Widor

- ♦ *Varhanní symfonie č. 6 g moll op. 42 č. 2 (výběr)*

Petr Eben

- ♦ *Finále z cyklu Nedělní hudba*

Bedřich Smetana

200 let od narození a 140 let od úmrtí

* 2. března 1824 Litomyšl

† 12. května 1884 Praha

Antonín Dvořák

120 let od úmrtí

* 8. září 1841 Nelahozeves

† 1. května 1904 Praha

Petr Eben

95 let od narození

* 22. ledna 1929 Žamberk

† 24. října 2007 Praha

Výročí v rámci letošního festivalu

Rok české hudby 2024

Počátek Roku české hudby (RČH) sahá do roku 1924, kdy se poprvé slavilo sté výročí narození Bedřicha Smetany. Následně se až na výjimky RČH konal každé další desetiletí a postupně rozšiřoval dramaturgii i o výročí dalších velikánů české hudby.

Čtyři z pěti koncertů 56. ročníku Mezinárodního varhanního festivalu Olomouc, a to koncerty 2., 5., 9. a 16. září budou rovněž součástí letošních velkolepých oslav Roku české hudby 2024.

V rámci festivalu zazní skladby:

Karel Martínek

- ♦ *Improvizovaná symfonie na motivy symfonických básní „Má vlast“ Bedřicha Smetany*

Antonín Dvořák (arr. Z. Szathmáry)

- ♦ *Largo ze Symfonie č. 9 op. 95 „Z Nového světa“*

Giampaolo di Rossa

- ♦ *Improvizace na témata Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka*

Petr Eben

- ♦ *Finále z cyklu Nedělní hudba*

Moravská filharmonie Olomouc, pořadatel 56. ročníku
Mezinárodního varhanního festivalu Olomouc 2024,
děkuje za podporu festivalu.

Partneři

Státní fond kultury ČR

MINISTERSTVO
KULTURY

Generální partner Moravské filharmonie Olomouc

Mediální partneři

Vstupenky

Ceny vstupenek

- ◆ 300 Kč – základní
- ◆ 200 Kč – zlevněná

Zakoupené vstupenky nelze vrátit ani vyměnit. Nárok na vrácení vstupného vzniká pouze v případě zrušení koncertu bez náhrady.

Prodej vstupenek

- ◆ online na www.mfo.cz/vstupenky
- ◆ na pokladně MFO a MDO v budově Reduty (vchod z Horního nám.)
- ◆ v Informačním centru Olomouc v podloubí radnice
- ◆ v místě konání koncertu vždy hodinu před jeho začátkem

Zlevněné vstupenky

- ◆ abonenti MFO
- ◆ děti do 15 let
- ◆ studenti do 26 let
- ◆ senioři nad 65 let
- ◆ držitelé průkazu ZTP a ZTP/P
- ◆ držitelé členské karty Klub mladého diváka ARTER

V místě koncertu se posluchač prokáže příslušným průkazem, který ho opravňuje ke slevě:

- ◆ průkaz abonenta MFO
- ◆ ISIC
- ◆ občanský průkaz
- ◆ průkaz ZTP, nebo ZTP/P
- ◆ klubová karta KMD ARTER

Vydala

Moravská filharmonie Olomouc v roce 2024
jako svůj neprodejný propagační materiál
nákladem 1000 ks

Redakční uzávěrka

17. července 2024

Texty

Ivana Kalina Tabak

Fotografie

Lucie Fenclová, Šimon Kadula, archiv MFO
a archivy jednotlivých interpretů

Grafická úprava a sazba

SKÁKALA © 2024

Výroba

Miloslav Kyjevský – F.G.P. studio

Moravská filharmonie Olomouc,
příspěvková organizace

Horní náměstí 424/23,
779 00 Olomouc

+420 585 206 520

www.mfo.cz
info@mfo.cz

IČO: 00100617

Zřizovatelem Moravské filharmonie Olomouc
je statutární město Olomouc.